

سخن سردیر

یکی از مباحث مهم روز در سازمان های امروزی انگیزش^۱ است. انگیزش در تعریف عبارت است از درجه تلاش، کوشش و ایستادگی که یک فرد در جهت اهداف سازمان از خود نشان می دهد. از نظر روانشناسی فاصله بین غریزه^۲ (غرائز) و انگیزش عبارت از تفاوت بین عکس العمل ناآگاهانه بدنی و عکس العمل قابل کنترل رفتار در مردم است. غرائز نشان دهنده فشارهایی هستند که اساس آنها را نیازهای فیزیولوژیک بدن انسان تشکیل می دهد در صورتی که انگیزش بیانگر گوشه هائی از رفتارهای آموخته شده ارادی و آگاهانه است. انگیزه هم نظیر احساسات^۳ می تواند سازنده یا مخرب باشد. اگر غریزه پدیده ای انفعالی است انگیزش انتخاب آگاهانه است.

انسان های دارای انگیزه (هدف) از خود کنترلی بالایی برخوردار ولی انسان های فاقد انگیزه فاقد قدرت کنترل هستند. هرچند کتاب های رفتار تئوری های انگیزش را از سلسله مراتب نیازهای مازلو آغاز می کنند ولی در حقیقت اولین پایه گذار انگیزه در سازمان تیلور بود. چرا که با وضع اصول مدیریت علمی مبتنی بر: بهترین راه برای انجام هر کار، (به معنای کوتاه ترین زمان برای انجام هر کار)، بهترین فرد برای انجام هر کار و بهترین ابزار برای انجام هر کار و سپس زمان سنجی، کارسنجی و مزدسنجی نخستین بنا را برای پرداخت بیشتر بر مبنای کار بیشتر گذاشت. سپس ابراهام مازلو که با تئوری سلسله مراتب نیازهای خود اساس و بنیان مراتب انگیزش را پی ریزی کرد. متأسفانه هر دو این بنیانگذاران نظریه های انگیزش در برخی کلاس ها و کتاب ها مورد نقدهای غیرمنصفانه ای قرار می گیرند که هر چند براساس این نقدها نیاز به «احترام» مهمترین منبع انگیزش است ولی هنوز هم «پول» حرف اول را در محرکهای بیرونی برای ایجاد انگیزه در فرد می زند و هر چند نظریه های گوناگونی مشابه سلسله مراتب نیازهای مازلو مطرح شده است ولی هنوز این سلسله مراتب که مبتنی بر نیازهای حیاتی (نیاز برای زنده ماندن) است حرف اول را در ایجاد نیاز، هدف و انگیزه بیان می کند و بهتر است منتقدان با نگاه بازتری به این دو نظریه نظر داشته باشند و به خصوص آن که بین نیاز^۴ و خواسته^۵ تفاوت قائل شوند. چرا که نیازها غریزی هستند (مانند احساس گرسنگی و تشنگی و ...) ولی خواسته ها قابل انتخاب (مثل نوع غذا و نوشیدنی ...) علی ایحال زیربنای انگیزه نیاز است که تبدیل به هدف و هدف موجب ایجاد انگیزه و خودکنترلی و خود مدیریتی برای حرکت و تلاش و ایستادگی در راه رسیدن به هدف است.

^۱ - Motivation

^۲ - Instinct

^۳ - Emotions

^۴ - Need

^۵ - Wish